

## Educació i Servei a la comunitat

Josep M. Puig Rovira<sup>1</sup>

El Departament d'Ensenyament ha anunciat que els alumnes de tercer i quart d'ESO realitzaran activitats de servei a la comunitat. Una novetat significativa que pretén contribuir a la formació en valors i per a la ciutadania dels nois i noies. Una pràctica del tot real per fomentar la participació cívica, la responsabilitat social i la solidaritat. Una bona idea que desitgem que arribi a bon port.

Per aconseguir-ho caldrà adonar-se que un dels perills d'aquesta innovació és el mateix terme amb què se l'ha presentat: *servei a la comunitat*. Comentaris i escrits posteriors ja han evidenciat algunes dificultats. El servei a la comunitat és una idea potent, que pot aplicar-se a situacions diferents i amb objectius també força variats, però que es queda curta quan l'usem en educació.

El *servei a la comunitat* es refereix a un dinamisme antropològic fonamental: l'ajuda mútua, la cooperació o la solidaritat. Els éssers humans a més de buscar l'interès individual –no cal negar que aquesta és una motivació inscrita en la nostra naturalesa–, també busquem amb una força semblant el bé comú i la seva realització a través de comportaments altruistes –encara que a vegades sembla mentida. Ens construïm barrejant interès i solidaritat. Som complexos, sí.

Una idea potent com el *servei a la comunitat* és normal que s'apliqui a moltes i variades situacions. Per exemple, amb l'expressió *serveis socioculturals i a la comunitat* es designa una de les famílies en què s'estructuren els estudis de formació professional. També trobem la idea en el terme *execució penal a la comunitat* per parlar de tasques de servei que es realitzen com a sistema alternatiu a l'internament. En altres casos, els *serveis a la comunitat* són una mesura per reparar determinades conductes reprovables. Finalment, el dinamisme de l'ajuda els altres el trobem en l'essència del *voluntariat*, en la prestació lliure de serveis cívics o socials, sense compensació econòmica i realitzada en el marc d'una entitat que no busca lucrar-se sinó el bé de les persones i de la societat. Sembla doncs que la contribució solidària al bé comú, que es recull en el concepte de *servei a la comunitat*, és una forma reparadora, socialitzadora i cívica que s'aplica en àmbits ben diversos.

---

<sup>1</sup> Josep Maria Puig Rovira és membre del Grup de Recerca en Educació Moral de la Universitat de Barcelona i catedràtic del Departament de Teoria i Història de la Facultat de Pedagogia de la mateixa universitat (joseppuig@ub.edu). És membre del Centre Promotor d'Aprentatge Servei.

No és rar que l'educació hagi pensat que per formar del tot una persona cal afegir a l'èxit acadèmic, i potser en primer lloc, valors com la cura, l'altruisme, la participació cívica, la solidaritat i la voluntat de contribuir a la transformació social. Valors que es poden viure a través del *servei a la comunitat*.

De tota manera, en l'àmbit escolar el *servei a la comunitat* no hauria de ser voluntariat, ni reparació de danys, ni tampoc un espai de formació professional. L'educació ha adoptat la idea de *servei a la comunitat* a través d'una proposta metodològica apropiada a la seva realitat i molt enriquida: *l'aprenentatge servei*. Una metodologia educativa que combina processos d'aprenentatge –continguts, competències i valors– i de servei en un sol projecte ben articulat en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de la comunitat.

El *servei a la comunitat* a l'escola ha de ser *aprenentatge servei* perquè, tal com ha dit en el seu anunci la Consellera d'Educació, estem davant d'una activitat transversal, inclosa en qualsevol assignatura escolar i que realitzaran tots els escolars; és a dir, una proposta curricular d'aprenentatge. Unir aprenentatge escolar i contribució al bé comú en una sola activitat –*l'aprenentatge servei*– és la manera com l'educació fa seu i complet el *servei a la comunitat*. Pensem que entendre-ho així ens pot estalviar algun mal entès i ens permetrà centrar-nos en resoldre les dificultats reals que presentarà la seva implantació.

Josep M. Puig Rovira  
Juliol 2014